

kort & krachtig

leesvoer

Studievaardigheden anderstaligen

'*Studievaardig* is geschreven om te voorzien in de grote behoefte die er is aan materiaal op het gebied van studievaardigheden voor anderstaligen', noteren de auteurs Alice van Kalsbeek en Ineke Vedder in hun voorwoord. Hun cursus richt zich op leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en cursisten die zich voorbereiden op het Middelbaar of Hoger Beroepsonderwijs. De doelgroep heeft 'een redelijke kennis van het Nederlands' en beschikt over 'een behoorlijke leesvaardigheid'.

Bij de selectie van de studievaardigheden hebben de auteurs rekening gehouden met verschillen tussen het Nederlandse onderwijsstelsel en de systemen in niet-westerse landen, bijvoorbeeld met betrekking tot werkvormen, selectie van informatie, vragen stellen en het leren lezen van visuele representaties. Het materiaal is gericht op het aanleren van strategieën door regelmatige oefening met een accent op taalhandelingen en specifieke vocabulaire.

In de acht hoofdstukken passeren de revue: Woordenboeken, Informatiebronnen, De bibliotheek, Visuele representaties, Vragen stellen en discussiëren, Aantekeningen maken, Tentamen en Werkstuk, Referaat.

Het boek bevat, naast instructies en adviezen, ook ruim honderd opdrachten.

Alice van Kalsbeek & Ineke Vedder *Studievaar-*

dig: een cursus studievaardigheden voor anderstaligen Uitgeverij Martinus Nijhoff, Leiden, 1989. Prijs f 24,50.

Diagnose van kindertaal

In *Diagnose van kindertaal* behandelen Ludo Verhoeven en Anne Vermeer de taalvaardigheidsontwikkeling bij basisschoolleerlingen en de diagnostisering ervan. De publikatie is in eerste instantie bedoeld als wetenschappelijke verantwoording van de Taaltoets Allochtone Kinderen. Behalve een beschrijving van instrumentontwikkeling en normering bevat het boek een theoretische benadering van de begrippen taalverwerving en taalvaardigheid. Het boek bestaat uit drie delen. In deel I, *Diagnose van kindertaal*, staan taalverwerving en diagnostisering van taalvaardigheid centraal. Deel II beschrijft stapsgewijs de ontwikkeling van de TAK waarbij uitgangspunten, deelttoetsen, proefonderzoek en normering aan de orde komen. De auteurs operationaliseren het begrip taalvaardigheid, met betrekking tot meting, relatie tussen grammaticale en sociale taalvaardigheid, demografische en sociaal-culturele voorspellers van tweede-taalontwikkeling.

Deel III belicht diagnostisering met de TAK in de praktijk, de rol van de leerkracht / psychodiagnostisch geschoolden hierbij en de bruikbaarheid van de TAK voor autochtone kinderen.

Ludo Verhoeven & Anne Vermeer *Diagnose van kindertaal. Nederlandse taalvaardigheid van autochtone en allochtone kinderen* Uitgeverij Zwijsen, Tilburg. Prijs f 49,—.

Verslag conferentie Nt2

Naar aanleiding van het verschijnen van DCN-cahier 20, *Nederlands als tweede taal*, belegden de Didactiekcommissie Nederlands als tweede taal van de VLT en de VALO-M twee werkconferenties. Het verslag van beide conferenties verscheen onlangs onder de titel *Nederlands als tweede taal op school*. In zijn inleidende lezing besprak Piet Litjens de plaatsbepaling en karakterisering van het onderwijs als tweede taal in het v.o. Dan volgen de verslagen van de workshops over achtereenvolgens: schoolboeken, vragen stellen, gevorderde t-2 leerders en diagnostisering, t-2 onderwijs aan gevorderde leerlingen en geïntegreerd

taalonderwijs. Naar aanleiding van de workshopverslagen zijn ten slotte conclusies en aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot het leren in het Nederlands als tweede taal, het leren van het Nederlands als tweede taal en het taalbeleid binnen de vaksectie/school. *Nederlands als tweede taal op school. Verslag van de werkconferenties Rotterdam/Utrecht 1988* VALO-Moedertaal, Didactiekcommissie Nederlands als tweede taal van de VLT, Enschede, 1989. Kosteloos te bestellen bij: VALO-M, Postbus 2061, 7500 CB Enschede, tel. 053 — 840252 (tussen 13.30 en 17.00 uur).

Tekstbegrip van Turkse en Nederlandse leerlingen in het v.o.

In de serie Studies over Taalgebruik verscheen van Hilda Hacquebord: *Tekstbegrip van Turkse en Nederlandse leerlingen in het voortgezet onderwijs*. De eerste inleidende hoofdstukken behandelen: Anderstaligen op Nederlandse scholen: onderwijskundig kader, Tweetaligheid en tweede-taalverwerving: theoretisch kader, Schoolboeken lezen in een tweede taal: problemen en perspectieven, Zeven scholen voor voortgezet onderwijs, de allochtone leerlingen en de onderwijsprogramma's. Hiermee is het bredere kader geschetst. Verder volgens gaat de auteur in op: doel en opzet van het onderzoek naar tekstbegrip van Turkse en Nederlandse leerlingen in het voortgezet onderwijs, de tekstbegripsvaardigheid van Turkse en Nederlandse lbo- en mavo-leerlingen en de ontwikkeling van het tekstbegrip bij Turkse en Nederlandse lbo- en mavo-leerlingen. In hoofdstuk acht, De aard van het tekstbegrip bij Turkse en Nederlandse leerlingen, komen leesstrategieën aan de orde. Hacquebord sluit af met conclusies en aanbevelingen. Ze stelt dat het onderwijs zich moet richten op het probleem van ontoereikende woordkennis en het meso-tekstbegrip, te ontwikkelen vanuit communicatieve situaties. Hoewel contextloosheid van schoolboekentiaal volgens haar voor anderstaligen niet het

hoofdprobleem is, bepleit ze toch een leesvaardigheidsdidactiek voor anderstaligen die zich concentreert op het 'contextualiseren' van schriftelijke informatie.

Hilda Hacquebord *Tekstbegrip van Turkse en Nederlandse leerlingen in het voortgezet onderwijs* Deel 6 in de serie Studies over Taalgebruik. Uitgeverij Foris, Dordrecht, 1989. Prijs f 57,— (excl. BTW).

Educatieve software

In de reeks jaarlijkse overzichten van leermiddelen voor basis- en voortgezet onderwijs, biedt deze publikatie een overzicht van wat er aan educatieve software beschikbaar is.

Voor het vak Nederlands is er voor het basisonderwijs informatie te vinden over programma's voor aanvankelijk lezen/spelling, alfabetiseren, grammatica, dictees, werkwoordsspelling en stellen. Voor het voortgezet onderwijs ontbreekt een nadere indeling. De meeste programma's die zijn opgenomen betreffen (werkwoords)spelling en oefeningen met zinsconstructie. Daarnaast komen enkele programma's voor voor samenvatten, het invullen van formulieren of idioom oefening.

Andere voor Nederlands interessante software die het overzicht vermeldt, betreft raamwerkprogramma's en machineschrijven/tekstverwerken.

Het is echter slechts een opsomming van programmatuur.

Beschrijvingen van programmatuur zijn te vinden in de ook door het Nationaal Informatiecentrum Leermiddelen uitgegeven *Beschrijvingen Educatieve Software Basisonderwijs* of *Beschrijvingen Educatieve Software Voortgezet Onderwijs*.

F. Berkhof & E. Halfwerk *Educatieve Software* NICL-overzichten. Nationaal Informatiecentrum Leermiddelen. ISBN 90 329 1111 2. Te bestellen bij de SLO, afdeling verkoop, Postbus 2041, 7500 CA Enschede, tel. 053 — 840305, onder vermelding van bestelnummer 9.600.5427. Prijs f 17,50.